

प्रेस विज्ञप्ति

नेपालका सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री पुष्पकमल दाहालको भारत भ्रमण

भारतका माननीय प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीको निमन्त्रणांमा नेपालका सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' विसं २०८० जेठ १७-२० गतेसम्म भारतको औपचारिक भ्रमणमा हुनुहुन्छ ।

२। प्रधानमन्त्रीको पदभार ग्रहण गरेपछिको प्रधानमन्त्री प्रचण्डको भारत भ्रमण पहिलो द्विपक्षीय भ्रमण हो । प्रधानमन्त्रीसँगै भ्रमण टोलीमा परराष्ट्रमन्त्री श्री नारायण प्रकाश साउद, अर्थमन्त्री श्री डा। प्रकाश शरण महत, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्री श्री शक्ति बहादुर बस्नेत, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री श्री प्रकाश ज्वाला र उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्री श्री रमेश रिजाल हुनुहुन्छ ।

३। परम्परागत न्यानोपन तथा सौहार्दताका साथ दुवै प्रधानमन्त्रीले द्विपक्षीय विषयमा व्यापक छलफल गर्नुभयो । वार्ताका क्रममा राजनीतिक, आर्थिक, व्यापार, ऊर्जा, सुरक्षा तथा विकास सहकार्य लगायतका विषयवस्तुलाई समेट्दै दुवै प्रधानमन्त्रीले भारत र नेपालबीचको द्विपक्षीय एजेन्डाका सम्पूर्ण पक्षको समीक्षा गर्नुभयो । प्रधानमन्त्री प्रचण्डले भारतका माननीय राष्ट्रपति श्रीमती द्रौपदी मुर्मू तथा माननीय उप-राष्ट्रपति श्री जगदीप धनकडसँग शिष्टाचार भेटवार्ता गर्नुभयो । त्यस्तै राष्ट्रिय सुरक्षा सल्लाहकार श्री अजित डोभालले प्रधानमन्त्रीसँग दिल्लीमा शिष्टाचार भेटवार्ता गर्नुभयो ।

४। दुवै प्रधानमन्त्रीले दुई देशबीच रहेको उत्कृष्ट सहकार्यको उल्लेख गर्नुभयो जुन सहकार्य कोभिड-१९ महामारीले निम्त्याएको विषम परिस्थितिको बेला पनि कायम थियो । दुई देशबीचको वलियो आर्थिक तथा व्यापार साभेदारी उपर प्रकाश पाउँदै दुवैले अन्य सम्झौता लगायत भारतको आन्तरिक जलमार्ग ९इनल्यान्ड वाटरवेज० मा पहुँच प्रदान गर्ने संशोधित पारवहन सन्धिमा हस्ताक्षर गरेकोमा स्वागत गर्नुभयो ।

५। ऊर्जा क्षेत्रमा सहकार्य गर्नका लागि सन् २०२२ अप्रिलमा जारी गरिएको संयुक्त दृष्टिकोणपत्रको स्मरण गर्दै ऊर्जा क्षेत्र सहकार्यमा हासिल प्रगति प्रति दुवै प्रधानमन्त्रीले सन्तुष्टि व्यक्त गर्नुभयो । यसमा जलविद्युत परियोजनाको विकास, विद्युत प्रसारण, पूर्वाधार तथा ऊर्जा व्यापार समावेश छन् । दुवै प्रधानमन्त्रीले नेपालबाट भारततर्फ ४५२ मेगावाटसम्म भएको विद्युत निर्यात र नेपालमा ९०० मेगावाट क्षमताको अरुण-३ जलविद्युत परियोजनाको निर्माणमा भएको प्रगतिको प्रशंसा गर्नुभएको थियो ।

६। दुवै पक्षले दीर्घकालीन ऊर्जा व्यापारका लागि सहमति जनाएका थिए जस अनुसार दुवै पक्ष नेपालबाट भारतमा हुने विद्युत निर्यातको परिमाण १० वर्षको अवधि भित्र १० हजार मेगावाट पुर्याउन र यसका लागि आपसी सहयोगलाई प्रोत्साहित गर्न आवश्यक सबै उपायहरु अवलम्बन गर्न सहमत छन् ।

७। प्रधानमन्त्रीद्वयले संयुक्त रूपमा ४०० केभीगोरखपुर-बुटवल प्रसारण लाइनको भूमिपूजन कार्य गर्नुभयो । ४८० मेगावाटको फुकोट-कर्णाली परियोजनाको निर्माणका लागि एनएचपीसी र भीयुसीएल लिमिटेडबीच समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर तथा ६६९

मेगावाटको तल्लो अरुणको निर्माणका लागि सतलज जलविद्युत निगम र नेपाल लगानी बोर्डबीच सम्पन्न परियोजना विकास सम्झौताको दुवै पक्षले स्वागत गरेका थिए ।

८। नेपालबाट बंगलादेशसम्म भारतीय ग्रिडमार्फत ४० मेगावाटसम्मको विद्युत निर्यात गर्न पहिलो त्रिपक्षीय विद्युत कारोवारलाई सहजीकरण गर्ने भारत सरकारको निर्णयलाई नेपाली पक्षले स्वागत गर्यो । दुवै पक्षले ऊर्जा क्षेत्र लगायत बृहत् उपक्षेत्रीय सहयोगका लागि आफ्नो प्रतिबद्धता जाहेर गरे । यसले सबै सरोकारवालाहरूको पारस्परिक हितका लागि अर्थतन्त्र बीचको अन्तर सम्बन्धलाई बढाउनेछ ।

९। महाकाली सन्धिमा परिकल्पना गरिएको पञ्चेश्वर बहुउद्देश्यीय आयोजना नेपाल र भारतका जनताको आकांक्षा अनुरूप हो । यस सन्दर्भमा दुवै सरकारका सम्बन्धित अधिकारीहरूले तीन महिना भित्र पञ्चेश्वर बहुउद्देश्यीय आयोजनाको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन ९डीपीआरलाई छिट्टै अन्तिम रूप दिन द्विपक्षीय छलफललाई तीव्रता दिने सहमति भयो । पञ्चेश्वर विकास प्राधिकरण ९पीडीए० ले अन्तिम डीपीआर दुवै सरकारलाई बुझाउनेछ । पञ्चेश्वर बहुउद्देश्यीय आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने वित्तीय व्यवस्था दुई सरकारहरू र तिनीहरूका सम्बन्धित निकायहरूले गर्नेछन् । दुवै सरकारले डीपीआर स्वीकृत गरेपछि एक वर्ष भित्र कार्यान्वयनको ढाँचा तुरुन्तै लगाइनेछ ।

१०। दुवै पक्षले टनकपुर लिंक क्यानल निर्माणको स्वागत गर्दै नेपालतर्फ आवश्यक पर्ने संरचनाको उपलब्धताको आधारमा चरणबद्ध रूपमा टनकपुर ब्यारेजबाट नेपालको सिंचाइ कमाण्ड एरियामा यो नहरबाट पानी छोड्ने सहमति भएको छ । यस सम्बन्धमा दुवै पक्षका प्राविधिक टोली सम्पर्कमा रहनेछन् ।

११। भेरी करिडोर, निजगढ-इनरुवा र गण्डक नेपालगञ्ज प्रसारण लाइन र यससँग सम्बन्धित सबस्टेसनहरू भारतीय लाइन अफ क्रेडिट अन्तर्गत ६७९।८ मिलियन अमेरिकी डलर अनुमानित लागतमा लगानी गर्ने भारत सरकारको निर्णयलाई दुवै पक्षले स्वागत गर्यो ।

१२। दुई देशका प्रधानमन्त्रीले विकास साभेदारीले हासिल गरेको सकारात्मक गतिको सराहना गर्नुका साथै प्रमुख परियोजनाहरूको कार्यान्वयनको समिक्षा गर्नुभयो । प्रधानमन्त्री प्रचण्डले प्रधानमन्त्री मोदीलाई भारतको सहयोगमा अघि बढिरहेका सबै परियोजनालाई समयमै सम्पन्न गराउन नेपाल सरकारले पूर्णरूपमा सहजीकरण गर्नेबारे आश्वासन पार्नुभयो ।

१३। भारत सरकारको अनुदान सहयोगमा भारत र नेपालबीच निर्माणाधीन एकीकृत जाँच चौकीमार्फत कनेक्टिभिटिलाई थप गति प्रदान गर्न दुई प्रधानमन्त्रीले भारतको रुपैडिहा र नेपालको नेपालगञ्जमा निर्माण हुने एकै किसिमका एकीकृत जाँच चौकीको उद्घाटन गर्नुभयो । त्यस्तै दुई प्रधानमन्त्रीले भारतको सुनौली र नेपालको भैरहवामा एकीकृत जाँच चौकीको निर्माणका लागि भूमिपूजन सम्पन्न गर्नुभयो । भ्रमणका क्रममा भारत सरकारको अनुदान सहयोगमा नेपालको दोधारा चाँदनीमा एकीकृत जाँच चौकीको निर्माणका लागि एक समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर पनि भयो । यी एकीकृत जाँच चौकीले यातायातको सुविधालाई सहज बनाई जनता-जनताबीचको सम्पर्कका साथै दुई देशबीचको व्यापार, वाणिज्य तथा आर्थिक सम्बन्धलाई थप सुदृढ बनाउन मद्दत गर्नेछ ।

१४। रेल कनेक्टिभिटिलाई थप सुदृढ बनाउने प्रयास अनुरूप दुई देशका प्रधानमन्त्रीले भारत सरकारको अनुदान सहयोगमा निर्मित जोगबनी-विराटनगर रेलमार्ग अन्तर्गत भारतको बथनाहादेखि नेपाल भन्सार यार्डसम्म उद्घाटनस्वरूप गरिएको सीमापार यात्रुवाहक रेल सञ्चालनको अध्यक्षता गर्नुभयो । यसले पूर्वी नेपालको व्यापारिक केन्द्रको रूपमा रहेको विराटनगरमार्फत दुई देशबीच व्यापार

एवम् वाणिज्य सम्पर्कलाई थप बलियो बनाउनेछ । गत वर्षको अप्रिलदेखि सञ्चालनमा आएको जयनगर-कुर्था यात्रुवाहक रेल सेवालाई थप विस्तार गर्न कुर्था-विजलपुरा रेलखण्ड नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गरियो । यो रेलखण्ड चाँडै सञ्चालनमा आउनेछ ।

१५। भ्रमणका क्रममा रक्सौल-काठमाडौं रेलमार्गको अन्तिम स्थलगत सर्भे प्रतिवेदन पनि नेपाली पक्षलाई हस्तान्तरण गरियो । नेपाली रेल अधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि भारतका रेलवे प्रतिष्ठानहरूमा तालिमको प्रवन्ध र जयनगर-कुर्था रेलखण्डको पूर्वाधार मर्मतका लागि अनुदानको व्यवस्थाका लागि नेपाल सरकारको अनुरोध बमोजिम भारत सरकारले साही अनुरूप गर्ने सहमति जनायो । गत वर्षको अप्रिलमा भारत र नेपालका प्रधानमन्त्रीले संयुक्तरूपमा जयनगर-कुर्था रेलखण्डको उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

१६। उर्जा कनेक्टिभिटीका सम्बन्धमा दुवै प्रधानमन्त्रीले सन् २०१९ को सेप्टेम्बरमा उद्घाटन भएको मोतिहारी-अमलेखगञ्ज पेट्रोलियम पाइपलाइनका फाइदाबारे चर्चा गर्नुभयो । यो सहकार्यलाई थप सुदृढ बनाउन दुवै प्रधानमन्त्रीले चितवनमा निर्माण हुने दोस्रो चरणको मोतिहारी-अमलेखगञ्ज पेट्रोलियम पाइपलाइनको शिलान्यास गर्नुभयो । भ्रमणका क्रममा सिलीगुडीदेखि भापासम्मको पेट्रोलियम पाइपलाइन निर्माण, अमलेखगञ्जदेखि चितवनसम्म तेल पाइपलाइन विस्तार र चितवन र भापामा दुईवटा ग्रीनफिल्ड टर्मिनल निर्माणका लागि एक समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भयो ।

१७। दुवै पक्षले भारत र नेपालबीच डिजिटल वित्तीय कनेक्टिभिटीलाई अझ मजबुत बनाउने निर्णय गर्यो । यस सम्बन्धमा सीमापार डिजिटल भुक्तानी सहजीकरणका लागि भारतको एनपीसीएल र नेपालको एनसीएचएलबीच समझदारीपत्र आदानप्रदान भयो ।

१८। दुवै प्रधानमन्त्रीले गत वर्षको फेब्रुवरीमा भारतबाट नेपालतर्फ युरिया र डीएपीको आपूर्तिको लागि भएको समझदारीको चर्चा गर्नुभयो । यो सहकार्यलाई थप बलियो पार्न दुवै प्रधानमन्त्रीबीच नेपाल र भारतका किसानलाई आवश्यक मूल उपलब्ध गराउने गरी एवम् दुवैतर्फ पर्याप्त बजारको सुनिश्चितताका लागि नेपाल र भारतका सार्वजनिक एवम् निजी क्षेत्रको सहभागितामा नेपालमा मूल उद्योग स्थापना गर्ने सहमति भयो । दुई देशका प्रधानमन्त्रीले सम्बन्धित निकायहरूलाई त्यस्तो उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक तयारी एवम् अध्ययन गर्न निर्देशन पनि दिनुभयो ।

१९। भारत सरकारले अनुदानमा नेपालका सिसिया र भुलाघाटमा महाकाली नदीमा भारतको चम्पावत र पिथौरागढ जोड्ने दुईवटा पुलको निर्माण गर्ने निर्णय गरेको छ । यी पुलले भारतको उत्तराखण्ड र नेपालको सुदूरपश्चिम प्रदेशबीच सम्पर्क विस्तार गर्न मद्दत गर्नेछ ।

२०। कृषि क्षेत्रलाई नयाँ गति दिने उद्देश्यले दुवै पक्षबीच लबलयशमभचतष्णभचक र प्राकृतिक खेती जस्ता द्विपक्षीय सहकार्यको नवीन आयामबारे छलफल भयो । कृषि तथा पशुपंक्षीको क्षेत्रमा दुई देशबीचको सहकार्य अनुरूप नेपाल सरकारको अनुरोधमा १५ वटा मुर्गा भैंसी नेपाल सरकारकलाई उपलब्ध गराइदैंछ ।

२१। भारत सरकारले अनुदान सहयोगमा नेपाललाई दक्षिण एसिया स्याटलाइटको सेवा प्रदान गर्न एउटा ग्राउण्ड स्टेसनको निर्माणका साथै ३०० वटा टर्मिनल उपलब्ध गराउने भएको छ । यो प्रयासले अन्तरिक्ष क्षेत्र तथा अन्तरिक्ष प्रविधि एप्लिकेसन विशेष गरी दूरसञ्चार तथा प्रसारण, टेलिमेडिसिन, दूरशिक्षा, इ-गोभर्नेन्स, बैंकिङ तथा एटिएम सेवा, मेटोरोलोजिकल डाटा प्रसारण, मष्कवकतभच चभकउयलकभ बलम लभतधयचपप्लन या बअबमभक्ष् बलम चभकभवचअज प्लकतप्तगतप्यलक का क्षेत्रमा क्षेत्रीय सहकार्यलाई प्रवर्धन गर्नेछ ।

२२। प्रधानमन्त्री मोदीले क्षलतभचलवतप्यलवर् द्यज्ज ऋवत बर्ष्विलअभ को संस्थापक सदस्य भएकोमा नेपाललाई बधाई दिनुभयो ।

२३। २०८० जेठ १९ गते प्रधानमन्त्री प्रचण्डले मध्यप्रदेशको इन्दौर र उज्जैनको भ्रमण गर्दै हुनुहुन्छ । यी शहरमा हुने वहाँको भ्रमणले दुई देशबीचको गहिरो धार्मिक एवम् सांस्कृतिक सम्बन्धलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ ।

२४। नेपाल भारतको छिमेक पहिलो नीतिको एक प्रमुख साभेदारको रूपमा रहेको छ । नेपालका प्रधानमन्त्रीको भारत भ्रमणले दुई देशबीचको उच्चस्तरीय भ्रमण तथा भेटघाटको परम्परालाई निरन्तरता दिएको छ जसले सदियौं पुरानो सम्बन्धलाई मजबुत बनाउन मद्दत गरेको छ । भ्रमणका दौरान भएका फलदायी छलफलले दुई देशबीचको समझदारी र द्विपक्षीय एजेण्डाका विविध पक्षको दृष्टिकोणलाई फराकिलो पार्नुका साथै हामीबीचको गहिरो साभेदारीलाई नयाँ मोड दिन सघाउ पुर्याउनेछ ।

नयाँ दिल्ली

२०८० जेठ १९
